

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izbaja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, za pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se pošilja do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 v. — Uradništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 15 v, za dvakrat 25 v, za trikrat 35 v. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Poletni čas.

Poletje prinese kmetu pri nas mnogo veselja. Na travnikih pada trava za travo pod ostro koso, in srambe za seno so kmalu napolnjene. Zlatoklasa pšenica je dozorela in s težko, povešeno glavo vabi kmeta, da jo spravi. Tudi rž je dozorela in se požanje. Kadar je kmet te tri pridelke srečno spravil, je že rešen največje skrbi. Zato kmet z velikimi upi in nadami pričakuje vročega poletja. A ni vsako poletje enako srečno. Veliki sovražniki kmetškega blagostanja vstajajo ravno v tem letnem času ter je večkrat popolnoma vničijo. Toča, suša, povodnji, deževja so poglaviti sovražniki kmečkemu blagostanju v poletju.

Kadar zadene kmeta ena izmed imenovanih nesreč, postane navadno brezupen in si ne zna pomagati. Vendar se ponujajo kmetu tudi v takih nesrečnih slučajih pomoči, čeprav niso dovoljne in ne morejo škode popolnoma popraviti. Toda boljše nekaj, kakor nič. Štejemo si v svojo dolžnost, da kot kmetški list spomnimo kmete na vse, kako se je v slučaju nesreče treba pobrigati za pomoč.

Vsak posestnik, ki je zadet od toče, ognja, povodnji, žitne polege, suše, mokrote, mišje nadloge, ima pravico, da se mu odpiše ali pa celo opusti dača. Treba mu je samo naznaniti nesrečo na glavarstvo ter poprositi, da škodo kmalu ceni. Ako bi glavarstvo ne hotelo poslati cenilcev ali delalo sploh kake težkoče, naj kmet to koj naznani kakemu deželnemu ali državnemu poslancu.

Druga pomoč, ki jo lahko od omenjenih stvari poškodovani kmet dobi, je državna podpora. Prošnja za državno podporo se tudi naslovi in pošlje na okrajno glavarstvo.

Zalostna prikazen je, da se omenjenih

dveh pomočij najbolj poslužujejo ljudje iz mest in trgov, kmet pa, ki bi bil najbolj potreben, pa se ne pobriga za podporo. Mnogi menda ničesar ne storijo, ker ne vedo, kaj jim je ukreniti. S tem se odslej ne bodo smeli, več izgovarjati. Denar in druga pomoč je tukaj za to bi bilo zelo nespametno, ako bi se ravno slovenski kmetje najmanj posluževali ponujenih podpor ter jih rajši prepuščali bogatim Nemcem in nemčurjem po mestih in trgih!

Državni zbor.

Železnica preko Gorenjskega skozi Gorico v Trst.

Radi te železnice je moral pred nekaterimi meseci odstopiti železnič. minister Wittek. Kakor je našim bralcem že znano, je prikrival velik primanjklaj pri stavbi te železnice državnemu zboru. Razni predori skozi hribe so stali mnogo več, kakor se je mislilo s prva; tudi železnični delavci so se podražili. Ko je slednjič moral naznaniti, kako velik je primanjklaj, je bil ogenj v strehi; Wittek in njegov generalni direktor sta morala oditi. Dolgo časa se ni vedelo, kaj bo zdaj s to železnico; se bo delo nadaljevalo in bo državni zbor dovolil k temu novce; ali se naj delo popolnoma ustavi? Poslanci severnih dežel, med njimi tudi Čehi, so se nagibali k slednjemu. Vendar so pristavili: če vlada podržavi nekatere železnice, ki vozijo skozi njihove dežele, pripustijo, da se sme gorenjska železnica zidati dalje. Posebno kranjski slovenski poslanci so pritiskali na Čebe, ki so slednjič naravnost izjavili, da z ozirom na slovenske pokrajine nimajo nič proti temu, da se gorenjska železnica dovrši. Temu je slednjič pritrčila v seji dne 8. julija cela zbornica.

Pogodba z Nemčijo.

Silno važna razprava se je dovršila v petek, dne 7. t. m. v zbornici. Dozdajšnja kupčijska pogodba z Nemčijo poteče v kratkem in treba, da se sklene nova. A ta je bila trda; ker poljedelci na Nemškem so zahtevali grozno visoko carino za uvoz konjev, goveje živine, sadja itd. iz Avstrije v Nemčijo. Avstrijski živinorejci prodajo največ svoje živine na Nemško. Hud udarec bo to za našo živino, kakor je razvijal v svojem državnozbornem govoru slovenski poslanec P o v š e. Toda boljše je vendar, da smo sklenili to pogodbo, če tudi za Avstrijo slabo, kakor če bi ne imeli nobene pogodbe z Nemčijo. Zato je pa imenovani poslanec zahteval od vlade, naj na drugačne načine podpira avstrijske poljedelce, da bodo mogli sploh shajati.

Laško vseučilišče v Roveredi.

Vlada je obljubila Lahom lastno laško pravoslavno učilišče v Jožnih Tirolih, da je zabranila obstrukcijo laških državnih poslancev v poslanski zbornici. V pročunskem odseku so zahtevali Lahi, da se ustanovi to učilišče v Trstu; temu so se vpri vsi drugi poslanci, razun laških in rusinskih. Pri tej priložnosti je pa v imenu slovenskih državnih poslancev zahteval v odseku poslanec Robič, naj se ob enem ustanovi tudi v Ljubljani slovensko pravoslavno učilišče. Vprla sta se mu nemška poslanca Hofman iz Gradca in Steinwender iz Koroškega. Naučni minister je pa zdaj že v drugokrat izjavil, da hoče vlada spolniti svojo besedo in delati priprave za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Na to je odsek z večino glasov sprejel ustanovitev laškega učilišča v Roveredi. A zbornica se bo pečala s to zadevo še le v jesenskem zasedanju.

LISTEK.

Vojska bo!

(Poleg češkega.)

Vem, da je v nedeljo, dne 19. maj. travna 18. popoldne donelo v naših turškemu sultanu.

V Mlakah v gostilni pri jecljavem Tončeku sešli so se sosedje, da bi na navadni način posvečevali sedmi dan. Pod starim ogleдалom, na katerem so se lani skušale muhe z brzganjem v slikarji, ki jo jim je v veselje oštrika nehala zopet za prihodnje leto, so sedeli kmetje, na drugi strani pri oknu, kjer je zelo hudo vleklo skozi pobito šipo, so se raztegovali užitarji, bajtarji in semtertje marsikateri boljši kočar, ki je imel vsaj kravo; za mizo pri durih, katere so bile vedno v teku, sedela je preostala mladina, katera pride v gostilno, izpije liter in dva litra napljuje na tla.

Pod dvema boljšima mizama je bil nasipan pesek, drugod je bila nastlana rezanica. Zato je, ako je kdo iz manjše družbe izpraznil pipo, začela tleti rezanica in kadilo se je pod mizo ter nad mizo.

Župan Franjo Vime je razpihal pipo, napil se in pripovedoval, da je prišlo zdaj prav slabo vreme. Niso to bile sicer novice, da bi pri njih padale pipe iz ust, vendar pa sveta

resnica. In župan je dostavil, da to znabiti pride odtod, ker je zemlja zaostala v teku.

„Pravi se, da se zemlja suče in teče. In kaj pa bi še govoril. Kakor zaostane vlak za nekoliko ur, tako more zaostati zemlja za nekoliko tednov. Zato je tako mrzlo in sneg.“

Občinski redar Foltej Oseba je hrupno pritrjeval: „Tako je! Izvrstno! Bravo!“ Slišal je tako klicati na nekem sbodu in zdaj se je poprijel dobre prilike. Cela gostilna mu je burno pritrjevala. Redar Foltej se ga je večeraj zopet nalezal — že šestkrat v tem tednu — in župan mu je zažugal, da ga bo prvega odstavil in da mora dati sabljo nazaj. Župan je zadovoljno prejel poklon svojemu razumju, nasmehljal se in redar je videl, da si je znatno zboljšal položaj.

Kovač Nagnisebi se je napil, odpljunil in nasprotoval, da zima in mraz prideta od drugod.

„V zemlji je ogenj. Lani je izbruhnila zemlja v Ameriki preveč gorkote in zato že sama pamet pove, da pod nami ne more biti takšne toplote, kakor prej. Zemlja se ne more segreti in nas tudi ne. To je tvoja misel.“

Nihče ni pritrdil. Kdo pa bodržal s kovačem? Le redar je z roko zavrnil, izpraznil čašo in stisnil jo jecljavemu gostilničarju v roko.

„Dobro meri in ne govori, ko jo boš nazaj

nesel!“ Gostilničar je bil jecljavec in če je držal pri govoru čašo v roki, je vse izlil. Tako močno je majal z glavo in celim truplom.

Prišel je gosposki gozdar Strelec, pozdravil: „Bog daj!“, in vsedel se je med kmete. Imel je k temu pravico, ker je služil pri knezu in v gostilni je imel virilni glas za veleposvestvo v prvem razredu. Z županom sta si celo podala roki. Knez se pelje pogosto na Dunaj, ve, kar vlada dela, od kneza zve marsikaj komornik, od komornika ulovijo koj služabniki, od služabnikov gre to navzdol k dekletom, ki služijo pri oskrbniku, dekleta to povedo gospoj, gospa gospodu, gospod zopet logarju in ako je logar dobre volje, prepusti nekaj pristavu in ta pride z novico k lepi Strelčevi Katici. Navzgor, navzdol — kakor valovi se valja novica, s katero hiti Strelec v gostilno. „Kaj pa je novega križem sveta, gospod Strelec“, vprašal je župan Vime.

„Vojska bo“, rekel je gozdar suho, pa neovrgljivo, kakor da bi bil prej sam pisal zapisnik, v katerem se je napovedala vojska.

Redar Oseba je vzela čašo in stol ter šel sest bližje med bajtarje.

„Jaz sem to zmirom pravil“, dostavljal je župan Vime in redar mu je prikimoval, „jaz sem vedno pravil, dobro si zapomnite, ljubi sosedje, nekaj se bo skuhalo. In zdaj imamo to že tukaj. Kdo pa, s kom — gospod

Beđa v kozjanskem okraju.

Nujni predlog poslanca Žičkar in tovarišev glede občin, ki so bile v kozjanskem okraju po vremenski nezgodi hudo poškodovane.

Vsled brzozavnega sporočila okrajnega odbora v Kozjem so bile dne 3. julija t. l. po groznem viharju občine: Pilštanj, Zdole, Drensko rebro, Buče, Lastnie in Kozje jako občutljivo poškodovane. Kolikor je dosedaj znano, je razrušenih mnogo gospodarskih poslopj, izruvanih veliko število sadnih dreves, pokončenih več gozdov, tudi brzozavna zveza s Kozjem je pretrgana. Prebivalstvo je obupano. Državna podpora je za to prebivalstvo, ki je večinoma revno, nujno potrebna.

Podpisani predlagajo torej: Visoka zbornica skleni: Visoka c. kr. vlada se poziva, da navedeno škodo natančno preišče in na njeni podlagi poškodovancem podeli prej ko mogoče izdatno državno podporo.

Na Dunaju, 4. julija 1905.

Žičkar in 28 tovarišev.

Grozni prizori v državni zbornici.

Češki narodni poslanci: Choc, Fressl in Klofač so dne 7. t. m. vložili 700 nujnih predlogov, o katerih zahtevajo, da se takoj o njih razpravlja. Ker predsednik temu ni ugodil, so skušali zabraniti razpravo o trgovinski pogodbi z Nemčijo. Ko poročevalec dr. Bärnreuther začne govoriti, so jeli imenovani žvižgati s piščalkami, kričati in s knjigami treskati po svojih klopeh, da ni bilo več razumeti ni jedne besede, katere je govoril poročevalec. Vihar v zbornici postane pa še mnogo večji in hujski, ko vrže vsenemški poslanec in razgrajač Stein tintnik med češke radikalce. Medtem neha poročevalec Bärnreuther svoj govor in predsednik da besedo mladočeškemu poslancu Kulpu. Sedaj planejo češki narodni radikalci proti Kulpu ter vriščiyo nad njim, da bi ga zadržali v besedi. A ta je govoril dalje, četudi z mnogimi težavami, dokler je nastal nek mir v zbornici.

Politični ogled.

Zborovanje sloven. katol. delavcev se je vršilo dne 9. t. m. pri Devici Mariji v Polju. Udeležencev je bilo čez 3000, kar jasno kaže, kako lepo se razvija ta organizacija. S Štajerskega se je udeležilo zborovanja „Katol. izobraž. društvo v Studencih pri Mariboru“. Njega predsednik, g. Čagran, je poročal o organizaciji štajerskih slov. katol. delavcev. Na Sloven. Štajerju imamo delavskih društev, ki se oklepajo krščanskih načel, pravzaprav le 7: „Delavsko društvo v Mariboru“, ki je

Strelec?*

„Rus, naš, Prus, Lah, vse se pripravlja nad Turka.“ Gostilničar Tonček je tudi začel nekaj jecljati, da sta bila tukaj včeraj popotna mlinarska pomagaleca in pravila, da bosta šla nad Turka, — ali župan je namignil redarju in redar je rekel Tončeku, da naj molči, ako hoče kaj povedati, ter da naj prinese sveže pivo. Župan je ponudil redarju, da naj si da naliti liter na njegov račun. Potem se to zavleče v občinske račune. To pa zato, da bi si redarja prikupil. Bo vojska, in če vse odide nad Turka, bo težko dobiti redarja in Oseba bo dober.

„Tako pojdemo nad Turka!“

„Mi že ne, gospod župan“, popravljaj je gozdar, „ali naš gospod pristav mora k vojakom.“

„Ako boste z njim še govorili, povejte mu, da ga damo pozdraviti.“

„Še danes bom govoril z njim. Pravil je, da počaka pri vas, dokler se ne bom vrnil, da bi se Katrea sama ne bala —“

Vojska bo! Najprej sta govorila dva, župan in gozdar; potem so začeli tudi drugi, eden za drugim po občinskem dostojanstvu, gostilničar Tonček pa je med tem jecljal. Polagoma sta se napravili dve stranki, ena je zatrjevala, da bo zmagal Turk, druga je stavila, da bo dobil na hrbet. Vsak je imel za

po svojem poslovanju dvojezično, „Delavsko društvo v Žalcu“, „Delavsko društvo v Trbovljah“, „Delavsko društvo v Vitanju“, „Delavsko društvo v Konjicah“, „Katol. delavsko društvo v Mariji Pušcavi“, „Delavsko društvo pri Sv. Kungoti na Pohorju“. V narodnih rokah je tudi „Katol. delavsko podpor. društvo v Celju“, ki je imelo prej svoje podružnice v Marenbergu in Poljčanah, a so zadnja leta zamrla. Strokovno društvo imamo na Slovenskem Štajerskem le eno, ki je pri krščansko-socialni organizaciji in je dvojezično, namreč „Strokovno društvo železničarjev“. Da se delavska organizacija na Štajerskem bolj ne razširja, je krivo to, ker se naši voditelji posvečujejo narodnemu boju, zraven pa pozabljajo na gospodarsko organizacijo in okrepitev delavskih slojev in ker nimamo nobenega slovenskega delavskega glasila. Na Štajerskem bo šla organizacija delavskih slojev naprej, če se najde nekaj za to vprašanje navdušenih mož, ki bi načrtoma delovali osobito za to panogo naše organizacije. Voditelj krščansko-socialne stranke, dr. Krek, pripomni k temu poročilu: Organizacije delavske in gospodarske manjka na Štajerskem. In zato dobro štajersko delavstvo tiči v sponah socialne demokracije. Zato je pa tembolj veselo, da imamo v svoji sredi zastopnike štajerskega delavstva.

Gospodarska osrednja društva na Kranjskem se vedno bolj bližajo. Ta društva so „Zadružna zveza“, „Gospodarska zveza“ in „c. kr. kmetijska družba za Kranjsko“. Predsednik kmetijske družbe, deželni glavar Oton pl. Detela, se je na občnem zboru Kmetijske družbe v lepih besedah spominjal tudi sestrskih organizacij. Kar je za kmeta, naj se ne cepi, ampak družji!

Moč kmetskih poslancev. Med Nemci na Češkem živi krepka kmetska stranka, ki ima svoje zastopnike tudi v deželnem in državnem zboru. Kaj je naraščaj te stranke najbolj pospeševalo? Ne smejte se, toda res je, da to č. a. Ko je l. 1903 strašno razsajala toča po Češkem, prosili so kmetje pomoči pri deželi. Toda dežela jim ni mogla dati ničesar, ker so nemški deželni poslanci obstrairali tudi proti temu, da se kmetom da podpora. Vsled tega je proti nemškim poslancem postala huda nevolja in kmetska stranka med njimi je čudovito hitro naraščala.

Kresovi na čast sv. Cirilu in Metodu.

Spodnja Sv. Kungota. Predvečer slovanskih blagovestnikov žarel je tudi pri nas kres z visokega hriba v čast slovanskima apostoloma sv. Cirilu in Metodu. Pričal je, da

svoje mnenje tudi tehtne dokaze. V tem trenutku je gotovo donelo sultanu po ušesih, da so mu morali doma hitro kaj zapeti, da bi ne znorel.

Stari bajtar Golob je v tem hrupu in dimu potegnil gostilničarja za rokav, dal mu sešteti denar za liter piva na roko, da bi na mizi ne evenkal, vzel je kmalu kapo raz okno, vtaknil jo v žep in kakor da ne gre rad, zmuzal se je ven. Star divji lovec.

„Bo vojska“, namrdaval je, „v vojski je treba smodnika. Predno pa nam bodo smodnik vzeli, moramo kaj vloviti za slabe čase. Gozdar je zdaj v vojski, pristav v miru in ljubezni, nekaj se da storiti!“

Doma je oblekel dolgo sukujo, potegnil iz skrivališča pod panjem na vrtu puško, skril jo pod sukujo in šel gledat, kako gredo oblaki.

V eni uri je bil spet doma. Naznanil je zetu Blazniku, da tam in tam leži srna. Več ni bilo treba reči.

Odstranil je zopet puško, skril jo pod pesjo luknjo, slekel sukujo in šel v gostilno k Tončeku. Kapo je djal že v veži v žep, vsedel se za mizo, izpil ostalo toplo pivo in si dal naliti sveže.

Hrupa in dima je bilo zdaj več kot prej. Gostje so prišli med tem časom z vojsko blizu v četrto državo. Dobili so Carigrad. Turki pa so jo zagnali in so stopili v zvezo z Angleži

zna ljudstvo ceniti ta dva svetnika, ki sta prišla k našim pradedom prižigat luč svete vere.

Šentiljski Slovenci smo zažgali po naših krasnih gričih tako lepo število kresov na čast sv. Cirilu in Metodu kot še nikdar dozdaj. V celi župniji jih je gorelo čez deset. Najlepši so bili na Kresnici in v Št. Ilju, da, celo v daljni Selnici smo zapazili enega. Ta večer je pokazal obmejni naš slovenski rod, da mi krepko živimo in se za narod tudi — bijemo, če bi treba bilo. Blagovestnika sv. Ciril in Metod, varujta nam slovenski rod!

Sv. Rupert v Slov. gor. Po vseh občinah župnije Sv. Ruperta so goreli na predvečer praznika sv. Cirila in Metoda kresovi. Bilo jih je 19. Najlepše je bil z razsvetljavo okrašen grič „Kljunovščak“, kateri nudi krasen razgled po celih Slov. goricah. Na njem je gorelo poldrugo uro šest kresov in 21 lampijonov.

Hajdin pri Ptujju. Naše bralno društvo je pripravilo na predvečer sv. Cirila in Metoda res velikanski kres. Ko je Zdravo Marijo odzvonilo, so možnarji zagrmeli in potem se je prižgal velikanski kres pred šolskim poslopjem. Spoštovani g. Grahar je dal brezplačno velik voz vejevja za kres, zato se mu tukaj posebno zahvalimo. — Potem je vzletelo okoli 25 raket v zrak. Tudi se je prižgala bengalična luč, da nas je očarala s svojo raznobarno svetlobo. Podoba Križanega, ki stoji tik šolskega poslopja, je bila kaj lepo razsvetljena. Zato gre zahvala našim vrlim gg. učiteljem in učiteljicam, ki oskrbujejo luč pred križem. — Streljali pa smo tako, da se je ptujski „Štajere“ tresel in da so šipe na njegovih oknih skoraj vse popokale. Iz Hajdina pa so tisto noč skoraj vsi „Štajercijanci“ zbežali. Tudi smo naprosili domačega č. g. kaplana, da bi nam razložil življenje in delovanje sv. Cirila in Metoda, kar so nam tudi radi obljubili. Pa prišlo je drugače. Stanovske dolžnosti so jih klicale sprevidet bolnika, ki je drugi dan umrl. Povabili smo tudi naše vrle pevce, ki nas s svojimi glasovi večkrat razveselijo. Toda tisto noč jih ni bilo polno število, nevem ali se jim je dremalo? Občinstva je bilo veliko zbranega. Tudi narodnih Ptujčanov ni manjkalo. Vsem srčna hvala!

Zreče. Na Brinjevigori se je lesketal velik plamen, oskrbela sta ga dva moža za obletnico, ker sta se bila v družbi mladeničev mladila minolo leto pri znamenitem shodu na Brezjah.

Iz Škal pri Velejnu. Na predvečer slovanskih blagovestnikov sv. Cirila in Metoda so zažarele višave v ognju plapolajočih kresov. Strelji iz topičev, petje, razsvetljava, umetalni

zoper Lahe. Potem se je preselila cela vojska na Avstrijsko, odtod na Rusko in zopet na Turško.

Dva vaška mladeniča sta dozdaj tiho sedela pri durih, kadila, pila in igrala mariaš za žveplenke, ki so bile na mizi. Priigrane žveplenke je dajal vsak v žep, tako da je moral jecljati Tonček prinesiti že četrto škatljico in se je grozno jezil.

Mladeniča Nacej in Joža sta odložila karte, zamežikala si in prisledla h prepirajočim se oblastem. Razun bajtarja Miheja in čevljarja Bančaja ni nihče izmed pričujočih vedel za gotovo, kje in na katero stran leži Turška. Mihej, ki je služil pri deželni brambi, je trdil, da je Turška na Španskem, nasproti pa Bančej, ki je bil kot popolni tovariš v samskem stanu celo že na sami turški meji, tega ni pustil veljati in je trdil, da je to „dalje na Dravi“. Tako so gonili Turka po svetu, da se je za njim kar kadilo.

Naenkrat se je začel Joža tako smejeti, da se je svetilka tresla in Nacej za njim.

Vsi so pogledali nanj. Župan se je namrdnil, gozdar se je obrnil s celim stolom, redar Oseba je vstal, naravnal kapo in popravil jermen, na katerem je visela stara sablja.

„Zakaj sta se smejala?“ je vpil župan. In vpitje je ponavljal zelo resno tudi redar.

„Ker sva rada na svetu.“